

Napotitev delavcev na delo iz Slovenije

Novo mesto, 24. 10. 2023

Irena Kamenščak, univ. dipl. prav.

Napotitev delavcev na delo iz Slovenije

Vsebina:

- splošno o napotovanju
 - kdaj napotitev
 - vidik delovnega prava, prava socialne varnosti in davčnega prava
 - napotitve v EU / države izenačene z EU / tretje države
- novi Zakon o čezmejnem izvajanju storitev (ZČmIS-1)

Napotitev delavcev na delo iz Slovenije - kdaj napotitev?

KRITERIJI:	NAPOTITEV:	SLUŽBENA POT:
Vrsta dela delavca:	Delo se opravlja kot ČIS v okviru dejavnosti, določene v statutu ali DP družbe.	Delo je potrebno za obstoj in opravljanje dejavnosti družbe, ne predstavlja pa neposrednega izvajanja storitev družbe.
Končni uporabnik storitve:	Naročnik storitve.	DD
Prihodek DD:	DD za opravljeno delo delavca pričakuje neposredno pogodbeno dogovorjeno plačilo.	DD za opravljeno delo delavca neposredno ne pričakuje plačila.
Trg druge države:	Družba neposredno vstopa na trg druge države in konkurira drugim družbam na tem trgu.	Družba neposredno ne vstopa na trg druge države in ne konkurira drugim družbam na tem trgu.

Napotitev delavcev na delo iz Slovenije

- Pomembni pravni vidiki:
 - vidik delovnega prava
 - pogodba o zaposlitvi
 - pravice in obveznosti, določene z zakonodajo države gostiteljice
 - širši vidik - tudi pravila vezana na dovoljenja za delo in prebivanje
 - vidik prava socialne varnosti
 - razlikovanje med napotitvami v EU (države izenačene z državami članicami EU) ter napotitvami v tretje države
 - EU (+ države izenačene z EU) → skupna EU pravila - koordinacija sistemov socialne varnosti preko EU Uredb
 - tretje države → dvostranske konvencije o socialnih zavarovanjih oz. z določenimi državami ni mednarodnih sporazumov
 - vidik davčnega prava
 - posebna pravila obračuna plače + povračil stroškov v Sloveniji
 - vidik KIDO

Napotitev delavcev na delo iz Slovenije - novi ZČmIS-1

- novi Zakon o čezmejnem izvajanju storitev (ZČmiS-1) → Ur. l. RS št. 40/2023
 - velja od 18.4.2023 dalje
 - »prenovljena« pravila za pridobivanje potrdil A1 → za slovenske delodajalce v uporabi od 1. 1. 2024 dalje
 - do konca leta 2023 → potrdila A1 pridobivajo po »starih« postopkih
- **POMEMBNO** → novi ZČmiS-1 prenovil definicijo napotenega delavca: »Napoteni delavec je vsaka fizična oseba, ne glede na njeno državljanstvo, ki v okviru čezmejnega izvajanja storitev delodajalca, pri katerem je zaposlena, začasno ali običajno opravlja delo v drugih državah članicah EU.«
 - Čezmejno izvajanje storitev (ČIS) = napotitev po 12. členu Uredbe 883/2004 in običajno izvajanje dela v vsaj dveh državah članicah EU po 13. členu Uredbe 883/2004!

Napotitev delavcev na delo iz Slovenije - novi ZČmIS-1

- Vsebinska veljavnost novega ZČmIS-1 - v razmerju napotovanja delavcev na delo v tujino (napotitve iz SLO v tujino):
 - pravne in fizične osebe, registrirane za opravljanje dejavnosti, **s sedežem v Republiki Sloveniji, začasno** izvajajo storitve **v drugi državi članici Evropske unije**
 - **čezmejno izvajanje storitev pravnih in fizičnih oseb, registriranih za opravljanje dejavnosti, s sedežem v Republiki Sloveniji, če:**
 1. delavec za **enega delodajalca** običajno opravlja delo v najmanj dveh državah članicah EU ali
 2. oseba običajno opravlja samozaposlitev v najmanj dveh državah članicah EU.
 - NOVO - ZČmIS-1 pokrije tudi določeno ČIS, kjer se obvezna zavarovanja delavca presojuje po 13. členu Uredbe 883/2004

Napotitev delavcev na delo iz Slovenije - novi ZČmIS-1

- ZČmIS-1 NE velja za ČIS pomorščakov v podjetjih trgovske mornarice, letalske posadke in kabinsko osebje, JU in pogodbene delavce
- ZČmIS-1 SE uporablja tudi za ČIS z uporabo 12. ali 13. člena Uredbe 883/2004 glede socialnih zavarovanj v:
 - DČ Evropskega združenja za prosto trgovino (CH, Norveška, Lihtenštajn in Islandija)
 - Veliko Britanijo (od 1.1.2024 dalje - pred tem to ureja ločen Trgovinski sporazum med VB in EU).

Napotitev delavcev na delo iz Slovenije - novi ZČmIS-1

- pogoji ČIS DD - uporablja se od 1.1.2024 dalje!
 - gre za nacionalne pogoje, ki jih zahteva RS od vseh ponudnikov ČIS, za katere velja ZČmIS-1 - v primeru uporabe 12. člena Uredbe 883/2004 (kar veljalo tudi po starem ZČmIS, kot tudi v primeru uporabe 13. člena Uredbe 883/2004 - kar za stari ZČmIS ni veljalo!)
- Nacionalni POGOJI po novem ZČmIS-1:
 - opravlja dejavnost v Republiki Sloveniji
 - črtano »običajne« dejavnosti
 - ne krši pomembnejših določb delovnopravne zakonodaje, ki se nanašajo na pravice delavca
 - se storitev izvaja v okviru dejavnosti, za katero je delodajalec registriran v Republiki Sloveniji, razen v primeru napotitve delavca v povezano gospodarsko družbo, in
 - se storitev izvaja za lasten račun in pod lastnim vodstvom na podlagi sklenjene pogodbe z naročnikom storitve, akta o napotitvi v povezano gospodarsko družbo ali v okviru opravljanja dejavnosti zagotavljanja dela delavcev uporabniku.

Napotitev delavcev na delo iz Slovenije - novi ZČmIS-1

- Pogoj opravljanja dejavnosti v RS se preverja/dokazuje preko naslednjih kriterijev:
 - je delodajalec najmanj dva meseca vpisan v Poslovni register Slovenije,
 - ima delodajalec odprt TRR, ki je prijavljen v davčni register v skladu z zakonom, ki ureja finančno upravo, in ni blokiran,
 - ima delodajalec, ki zaposluje od pet do deset delavcev, zaposlenega najmanj enega delavca, ki je na tej podlagi neprekinjeno vključen v obvezna socialna zavarovanja v Republiki Sloveniji že najmanj šest mesecev oziroma, če je obdobje od ustanovitve krajše, od ustanovitve dalje, ali
 - ima delodajalec, ki zaposluje več kot deset delavcev, zaposlene najmanj tri delavce, ki so na tej podlagi neprekinjeno vključeni v obvezna socialna zavarovanja v Republiki Sloveniji že najmanj šest mesecev, oziroma, če je obdobje od ustanovitve krajše, od ustanovitve dalje.

Napotitev delavcev na delo iz Slovenije - novi ZČmIS-1

- Črtan je pogoj da v zadnjih 12 mesecih oziroma, če je obdobje od ustanovitve krajše, od ustanovitve dalje skupno število ur vključitve vseh delavcev, zaposlenih pri delodajalcu v tem obdobju, v obvezna socialna zavarovanja na podlagi napotitve ni preseglo 80 odstotkov skupnega števila ur vključitve istih delavcev v obvezna socialna zavarovanja na podlagi delovnega razmerja pri istem delodajalcu.
 - RAZLOG - črtanje določila ZPIZ-2, ki omogoča posebno osnovo za OSZ za določene napotene delavce!
 - V praksi se po črtanju te posebnosti ne bi dalo več preverjati tega pogoja!
 - Črtanje posebne osnove za PSV se uporablja za plače od januarja 2024 dalje - za decembrsko plačo 2023 (tudi če izplačilo v januarju 2024) možnost uporabe posebne osnove za PSV še velja, za plačo januar 2024 PA NE VEČ!

Napotitev delavcev na delo iz Slovenije - novi ZČmIS-1

- Pogoj »kršitve določb delovno pravne zakonodaje« se preverja/dokazuje preko naslednjih kriterijev:
 - DD v zadnjih treh letih pristojni organ Republike Slovenije ni ugotovil več kot eno kršitev v zvezi s plačilom za delo, delovnim časom, zaposlovanjem na črno, **ocenjevanjem tveganj za varnost in zdravje pri delu, usposabljanjem delavcev za varno delo ali zagotavljanjem varnega delovnega okolja in uporabo varne delovne opreme**, za katero mu je bila s pravnomočno odločitvijo ali več pravnomočnimi odločitvami izrečena globa za prekršek,
 - DD v zadnjih treh letih pristojni organ Republike Slovenije ni ugotovil več kot eno kršitev v zvezi z oviranjem ali onemogočanjem vstopa v prostore, onemogočanjem nemotenega opravljanja nalog inšpekcijskega nadzora ali dostavo pisnih pojasnil, dokumentacije oziroma izjave glede predmeta nadzora, v skladu z zakonom, ki ureja inšpekcijski nadzor, za katero mu je bila s pravnomočno odločitvijo ali več pravnomočnimi odločitvami izrečena globa za prekršek
 - DD je za zadnjih šest mesecev **pred mesecem vložitve vloge** za izdajo potrdila A1 oziroma za obdobje od ustanovitve, če je to krajše od šestih mesecev, predlagal obračune davčnega odtegljaja za dohodke iz delovnega razmerja in nima neporavnanih zapadlih obveznih dajatev in drugih denarnih nedavčnih obveznosti, ki jih izterjuje FURS, **višjih od 50 eurov**.

Napotitev delavcev na delo iz Slovenije - novi ZČmIS-1

- **Potrdilo A1 in obveznosti DD:**
 - vlogo DD vloži pred začetkom izvajanja, vendar najpozneje na dan začetka izvajanja storitve
 - **NOVO v ZČmIS-1 (ne pa tudi v dejanski praksi):**
 - DD ČIS ob upoštevanju določb ZDR-1, ki se nanašajo na opravljanje dela v tujini (posebni členi 208-210 ZDR-1).
 - DD delavcu v času napotitve zagotavlja pravice v skladu s predpisi, kolektivnimi pogodbami in drugimi akti s splošno veljavnostjo ali veljavnostjo na ravni dejavnosti, ki v državi napotitve urejajo delovni čas, odmore in počitke, nočno delo, minimalni letni dopust, plačilo za delo, varnost in zdravje pri delu, posebno varstvo delavcev, zagotavljanje enakopravnosti, pogoje nastanitve, če jo zagotavlja delodajalec, in povračilo stroškov v zvezi z delom in nastanitvijo, če je to za delavca ugodneje.
 - Pravice delavca, kot opredeljene v predhodni alineji, med njimi pravice do dela prostih dni, praznikov, krajšega dopusta ali krajše odsotnosti z dela zaradičasne nezmožnosti za delo, se ne štejejo za prekinitev čezmejnegazvajanja storitve oziroma za prekinitev napotitve delavca.

Napotitev delavcev na delo iz Slovenije - novi ZČmIS-1

- Državljan tretjih držav - ČIS možno le, če izdano veljavno enotno dovoljenje za prebivanje in delo/dovoljenje za prebivanje (če ne gre za delo) ali ima prost dostop do trga dela → IZRECNO DOLOČENO V ZČmIS-1 da ni dovoljeno na podlagi potrdila o vloženi vlogi za podaljšanje dovoljenja o kateri še NI odločeno!
- **Če se vloga zahteva za A1 na podlagi 12. člena Uredbe 883/2004 - dodatno preveri:**
 - za isto obdobje lahko izdan samo EN A1
 - oseba, za katero je izdan A1, običajno ne opravlja dela v državi napotitve
 - običajno opravljanje dela preverja na enak način kot po starem ZČmIS
 - če je bil delavec, za katerega je bila vložena vloga za izdajo potrdila A1, v Republiki Sloveniji najmanj 30 dni pred napotitvijo neprekinjeno vključen v OSZ na podlagi zaposlitve za PDČ ali v ustrezna socialna zavarovanja na drugi zakonski podlagi
 - Pogoji zaposlitve za PDČ se ne uporabljajo za delavca, vključenega v OSZ v Republiki Sloveniji na podlagi zaposlitve za KDČ, če ima pravico do dela s KDČ v skladu s predpisi PIZ ali starševskemu varstvu oziroma če je pri delodajalcu, ki ga namerava napotiti, zaposlen za KDČ od polnega že najmanj šest mesecev.
 - Samozaposlena oseba - 60 dni → na podlagi samozaposlitve!

Napotitev delavcev na delo iz Slovenije - novi ZČmIS-1

- pod kazensko in materialno odgovornostjo izjavi, da v primeru, za katerega je bila vložena vloga za izdajo potrdila A1, ne gre za okoliščine, v katerih je izključena možnost napotitve na podlagi 12. člena Uredbe 883/2004/ES, prvega, drugega, tretjega in četrtega odstavka 14. člena Uredbe 987/2009/ES ali 4. točke Sklepa A2 Upravne komisije za koordinacijo sistemov socialne varnosti o razlagi 12. člena Uredbe 883/2004/ES Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z zakonodajo, ki se uporablja za napotene delavce in samozaposlene osebe, ki začasno opravljajo delo zunaj pristojne države
- pod kazensko in materialno odgovornostjo izjavi, da običajno opravlja dejavnost v Republiki Sloveniji
- v času odločanja o vlogi izpolnjuje pogoje za ČIS - opravlja dejavnost v Sloveniji in ne krši delovnopравnih pravic delavcev
- DD v zadnjih 12 mesecih potrdilo A1 ni bilo odpravljeno oziroma razveljavljeno zaradi določenih razlogov po 12. členu ZČmIS-1

Napotitev delavcev na delo iz Slovenije - novi ZČmIS-1

- **Če se vloga zahteva za A1 na podlagi 13. člena Uredbe 883/2004 - dodatno preveri:**
 - da ima oseba, za katero je bila vložena vloga za izdajo potrdila A1, prijavljeno stalno ali začasno prebivališče v Republiki Sloveniji
 - za isto obdobje lahko izdan samo EN A1
 - pod kazensko in materialno odgovornostjo izjavi, da bo oseba, za katero je bila vložena vloga za izdajo potrdila A1, v obdobju, za katero se potrdilo A1 izdaja, delo oziroma samozaposlitev predvidoma običajno opravljala v najmanj dveh državah članicah EU;
 - v času odločanja o vlogi izpolnjuje pogoje za ČIS - opravlja dejavnost v Sloveniji in ne krši delovnopравnih pravic delavcev
 - DD v zadnjih 12 mesecih potrdilo A1 ni bilo odpravljeno oziroma razveljavljeno zaradi določenih razlogov po 12. členu ZČmIS-1
- A1 po 13. členu Uredbe 883/2004 se lahko izda za največ 12 mesecev!

Hvala.

Vprašanja?

Gradivo in izvajanje predavanja predstavljata splošne situacije in lahko služijo zgolj kot okvir ali splošno vodilo pri proučevanju pravnih problemov. Gradivo je namenjeno izobraževanju in ni pravni nasvet. Družba BDO d.o.o. in avtorica gradiva in seminarja ne prevzemajo nobene odgovornosti za posledice, ki bi nastale kot rezultat samostojnega udejstvovanja na podlagi predstavljenega gradiva. Svetujemo vam, da se glede podrobnosti ali uporabe predstavljenih primerov v konkretnih situacijah obrnete na svetovalce. Razmnoževanje in distribucija gradiva je dovoljena le na podlagi soglasja avtorice!